

ცალ-ცალკე პროცესი არ იქნება ამ შემთხვევაში საჭირო. თანაც ეს ისე მოხდება, რომ განცხადება დაზღვეული იქნება ყველანაირი შეცდომისაგან. მაგალითად, მოქალაქე მხოლოდ აირჩევს, რა სერვისის მიღება სურს და ელექტრონული პირადობის მოწმობით მხოლოდ ერთი მოქმედებით შეძლებს, ერთი მხრივ, შეიტანოს პროგრამაში თავისი მონაცემები და, მეორე მხრივ, გააგზავნოს ეს განაცხადი. ამის უკან მდგომ მთლიან პროცესს სისტემა ავტომატურ რეჟიმში განახორციელებს.

ის, რომ სახელმწიფოს უფლება აქვს შესთავაზოს მოსახლეობას ასეთი გამარტივებული და ნაკლებ დანახარჯიანი სერვისები, ეს უდავოა. თუმცა ჩნდება კითხვა, რამდენადაა ვალდებული მოქალაქე, დასთანხმდეს ელექტრონული პირადობის მოწმობის მიღებას იმ არგუმენტით, რომ ეს აუცილებელი წინაპირობაა სამართლის სრულყოფილი დიგიტალიზაციისა და ავტომატიზაციისთვის? რა თქმა უნდა, მოქალაქეს არ აქვს ვალდებულება, ისარგებლოს გამარტივებული და უსაფრთხო მომსახურებით და მართლაც გამოიყენოს ელექტრონული პირადობის მოწმობა ოფიციალური დოკუმენტების შედგენისთვის. მაგრამ უახლესმა პანდემიამ დაგვანახა, რომ დიგიტალური და ავტომატური საქმისწარმოება და სამართალწარმოება უალტერნატივოა და სახელმწიფო ვალდებულია, მზად იყოს იმ შემთხვევისთვის, როდესაც მოქალაქეს ან მოხელეს არ შეუძლია გამოცხადდეს სამსახურის შენობაში და იქ ხელით უზრუნველყოს ადმინისტრაციული წარმოებაში ჩართვა. რათა არ მოხდეს სახელმწიფო უწყებების ფუნქციონირების სრული ბლოკადა და, პარალელურად, არ მოხდეს უარის თქმა განმცხადებლის სრულყოფილ იდენტიფიკაციაზე, სახელმწიფო ვალდებულია, ჰქონდეს ისეთი დიგიტალური სისტემა, რომელიც მოხელეს აძლევს შესაძლებლობას მოქალაქესთან და თანამშრომლებთან ფიზიკური კონტაქტის გარეშე განახორციელოს სრულყოფილი ადმინისტრაციული წარმოება. ამიტომ, თავის მხრივ, მოქალაქეც ვალდებულია ჰქონდეს ისეთი პირადობის დამადასტურებელი მოწმობა, რომელიც მისი იდენტიფიცირების საშუალებას ნებისმიერ

პირობებში შეძლებს, რაც ლამინირებული დოკუმენტის შემთხვევაში შეუძლებელია.

ხატია პაპიძე / ლადო სირდაძე

► 2 – 8/2020

სადაზღვევო ინტერესის დოქტრინა; ხელშეკრულების სტანდარტული პირობების ბათილად ცნობა ნდობისა და კეთილსინდისიერების პრინციპებთან შეუსაბამობის გამო

სკ-ის 829-ე მუხლი დისპოზიციური ნორმაა. მხარეებს შეუძლიათ შეთანხმდნენ მზღვეველის პასუხისმგებლობის გაფართოების ან შემცირების თაობაზე.

ხელშეკრულების სტანდარტული პირობა ლოგიკურად ვერ იქნება მიჩნეული როგორც ბუნდოვანი სკ-ის 345-ე მუხლის გაგებით და იმავდროულად როგორც ბათილი სკ-ის 346-ე მუხლის შესაბამისად.

ხელშეკრულების სტანდარტული პირობა სკ-ის 346-ე მუხლის საფუძველზე ბათილია მაშინაც, როდესაც პირობის შინაარსი ზოგადად გასაგებია, თუმცა გაუგებარია მისი გამოყენების ფარგლები.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სკ-ის 799, 829, 342, 343, 345, 346-ე მუხლები

უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 21 ივლისის № ას-291-273-2014 განჩინება

ფაქტობრივი გარემოებები:

მხარეთა შორის (ფიზიკური პირი და სადაზღვევო კომპანია) დაიდო სადაზღვევო მომსახურების ხელშეკრულება. ხელშეკრულებით დაზღვეულ იქნა მოსარჩელის საკუთრებაში არსებული ავტომობილი და მისი, როგორც მძღოლის, სამოქალაქო პასუხისმგებლობა. სადაზღვევო თანხად განისაზღვრა - 6 000 აშშ

დოლარი, ხოლო სადაზღვევო პრემიად - 848 ლარი. სადაზღვევო პოლისის მიხედვით, სადაზღვევო რისკებს და პირობებს შორის დადგინდა უფლებამოსილი მძღოლის მიერ, როგორც ბრალით, ასევე ბრალის გარეშე ავარიის შედეგად ავტომობილის დაზიანების შემთხვევა. სადაზღვევო პოლისით დადგინდა გამონაკლისებიც. კერძოდ, სტანდარტული გამონაკლისების საფუძველზე სადაზღვევო შემთხვევად არ ჩაითვლებოდა, თუ ავარია უფლებამოსილი მძღოლის განზრახი ქმედებით კანონის შემდეგი ან მსგავსი უხეში დარღვევების შედეგად მოხდებოდა: რკინიგზის გადასასვლელზე შემობრუნება ან გასვლა, როცა შლაგბაუმი დაიკეტება, დგომა/გაჩერება რელსებზე, გვირაბში, ხიდზე ან ესტაკადაზე, მოსახვევში (იძულებით გაჩერების გარდა), მოძრაობის სანინაალმდეგო მიმართულებით სვლა, გასწრება უწყვეტი ხაზის გადაკვეთით გვირაბში ან ხიდზე, გასწრებაზე გასული ავტომობილის (გარდა სამ და მეტ ხაზიან ესტაკადაზე) გასწრება გზიდან გადასვლით.

მოსარჩელე დაზღვეული ავტომობილით მოძრაობისას გადავიდა ერთი ზოლიდან მეორე ზოლში, სადაც იგი შეეჯახა იმავე ზოლში თანმხვედრი მიმართულებით მოძრავ სატვირთო ავტომანქანას. მოსარჩელემ ვერ შეძლო საჭის დამორჩილება, შეეჯახა სატვირთო ავტომანქანის უკანა მარცხენა საბურავს, შემდეგ მარცხენა მხარეს არსებულ ბორდიურს, რის შემდეგაც მას დაეჯახა სატვირთო „მანი“. მოსარჩელისადმი მიყენებული ზიანი შეადგენდა 6 000 აშშ დოლარს.

პირველი ინსტანციის სასამართლომ სარჩელი არ დააკმაყოფილა. სააპელაციო სასამართლომ გააუქმა ქვედა ინსტანციის მიერ მიღებული გადაწყვეტილება და მოპასუხეს დააკისრა მოსარჩელის სასარგებლოდ ზიანის ანაზღაურება. საკასაციო სასამართლომ საჩივარი დაუშვებლად ცნო.

სასამართლოს მსჯელობის კრიტიკა:

საკასაციო სასამართლომ გაიზიარა სააპელაციო სასამართლოს შემდეგი არგუმენტაცია: 1. მოსარჩელის მოქმედება განპირობებული

იყო უხეში გაუფრთხილებლობით 2. სკ-ის 829-ე მუხლი დისპოზიციურია. მართალია, აღნიშნული ნორმა ითვალისწინებს მზღვეველის გათავისუფლებას იმ შემთხვევაში, თუ სადაზღვევო შემთხვევა მძღოლის უხეში გაუფრთხილებლობით იქნა გამოწვეული, მაგრამ მას არ შეიძლება იმპერატიული მნიშვნელობა მიენიჭოს. ხელშეკრულებით მხარეებმა დაადგინეს, რომ დაზღვეულ იქნა მძღოლის ბრალით (მათ შორის, განზრახი ქმედებით) დამდგარი ზიანი და განისაზღვრა ამ წესისაგან საგამონაკლისო შემთხვევები (სტანდარტული გამონაკლისები). 3. მხარეთა მიერ დადგენილი სტანდარტული გამონაკლისები შეფასდა, როგორც სკ-ის 342-ე-348-ე მუხლებით გათვალისწინებული სტანდარტული პირობები. 4. მოცემულ შემთხვევაში სახეზე არ იყო მხარეთა მიერ გათვალისწინებული არცერთი საგამონაკლისო შემთხვევა, რადგანაც მოსარჩელემ გასწრებაზე გასულ ავტომობილს კი არ გაასწრო, არამედ გაასწრო ისედაც წინ მოძრავ ავტომობილს, რომელიც სხვა ზოლში იმყოფებოდა. ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ სწორად გამორიცხა ხელშეკრულებით გამონაკლისად მიჩნეული ისეთი დარღვევა, როგორიცაა გასწრებაზე გასული ავტომობილის გასწრება. 5. მხარეთა შეთანხმების სტანდარტულ გამონაკლისებში ნახსენები სიტყვები „მსგავსი უხეში დარღვევები“, სასამართლოს აზრით, უნდა შეფასებულიყო როგორც ბუნდოვანი ჩანაწერი სკ-ის 345-ე მუხლის გაგებით, ასევე როგორც ნდობისა და კეთილსინდისიერების პრინციპის სანინაალმდეგო ჩანაწერი სკ-ის 346-ე მუხლის მიხედვით.

სკ-ის 829-ე მუხლის რეგულირება განამტკიცებს დაზღვევის სამართლის ფუნდამენტურ პრინციპს, რომელიც დოქტრინაში სადაზღვევო ინტერესის სახელით არის ცნობილი და დაზღვევს დაზღვევის ობიექტისადმი ზრუნვის ვალდებულებას აკისრებს.¹ მაგალითად, პირადი დაზღვევის შემთხვევაში სადაზღვევო ინტერესი მიმართულია დამზღვევის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის, ხოლო ქონების დაზღვევი-

¹ ქ. ირემაშვილი, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის ონლაინ კომენტარი [06.08.2020], მუხ. 829, ველი 1, www.gccc.ge.

სას კი ქონების შენარჩუნებისკენ.² ქართული სასამართლო პრაქტიკისთვის ტერმინი სადაზღვევო ინტერესი არაა ცნობილი.³ სადაზღვევო ინტერესის ცნება კანონმდებლობაშიც მხოლოდ ერთგან გვხვდება. საუბარია „დაზღვევის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-10 III მუხლზე, რომლის თანახმადაც, ქონების დაზღვევისას დაზღვეულს, რომელიც არ არის დამზღვევი, უნდა ჰქონდეს ამ ქონების შენარჩუნების ინტერესი. ეს უკანასკნელი კი სხვა არაფერია, თუ არა ზემოთ ხსენებული სადაზღვევო ინტერესი. თუმცა აღნიშნული ნორმის მოქმედების სფეროს განსაზღვრისას იმ გარემოებას უნდა მიექცეს ყურადღება, რომ ის გამოიყენება მხოლოდ ქონების დაზღვევისას. კანონი არ არეგულირებს დაზღვევის სხვა სახეების მიმართ სადაზღვევო ინტერესის გამოყენების საკითხს.⁴ მიუხედავად ამისა, სადაზღვევო ინტერესის არსებობა სკ-ის 799-ე მუხლის დანაწესში უნდა იქნეს ამოკითხული,⁵ რაც დაზღვევის სამართლის უზოგადესი ნორმაა და გონივრულ ფარგლებში ყველა სახის დაზღვევაზე შეიძლება გავრცელდეს. სადაზღვევო ინტერესის დოქტრინის მიზანია, ხელი შეუშალოს დამზღვევის მიერ არაკანონიერი სარგებლის მიღებას.⁶ შესაბამისად, დაიცვას მზღვეველი დამზღვევის არაკეთილსინდისიერი და არამართლზომიერი ქმედებებისგან. სწორედ ამ მიზანს ემყარება სკ-ის 829-ე მუხლიც, რომელიც მზღვეველს ათავისუფლებს ზიანის ანაზღაურებისგან დამზღვევის მიერ დაზღვეული ობიექტის გაზრდას ან უხეში გაუფრთხილებლობით დაზიანებისას. სკ-ის 829-ე მუხლის სამართლებრივ ბუნებასთან დაკავშირებით აზრი ორად იყოფა. ქართულ დოქტრინაში გამოთქმული მოსაზრების მიხედვით, აღნიშნული ნორმა, მსგავსად სკ-ის 822 II მუხლისა და ასევე 828-ე მუხლისა,

იმპერატიული დანაწესია.⁷ აღნიშნულის საპირისპიროდ, ქართული სასამართლო პრაქტიკა ერთხმად აღიარებს სკ-ის 829-ე მუხლს დისპოზიციურ ნორმად. მაგალითად, უზენაესი სასამართლო არაერთ გადაწყვეტილებაში⁸ აღნიშნავს, რომ გარიგებით ან კანონით შეიძლება განისაზღვროს პასუხისმგებლობის ფარგლები და დაწესდეს უფრო მკაცრი ან მსუბუქი პასუხისმგებლობა. განსახილველ შემთხვევაში მხარეებს ხელშეკრულებით არ დაუკონკრეტებიათ, ანუ არ გაუმიჯნავთ ერთმანეთისაგან უხეში და მარტივი გაუფრთხილებლობის შემთხვევები. გარიგებით მხარეებს შეუძლიათ შეთანხმდნენ სკ-ის 829-ე მუხლისგან განსხვავებულ დანაწესზე და მზღვეველის პასუხისმგებლობის დადგომისთვის ბრალის სხვადასხვა ხარისხზე. ეს კი ცალსახად ნორმის დისპოზიციურ ხასიათზე მეტყველებს. მსგავსი შეფასება მოცემულია უზენაესი სასამართლოს სხვა გადაწყვეტილებებშიც. მაგალითად, ერთ-ერთ საქმეში⁹ საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ, რადგანაც მხარეებმა ხელშეკრულებით საკანონმდებლო მოწესრიგებისგან განსხვავებულად არ განსაზღვრეს ბრალის ფორმის საკითხი, ივარაუდება, რომ განსახილველ სადაზღვევო ურთიერთობაზე ვრცელდება სკ-ის 829-ე მუხლის დანაწესი. მოცემული საკითხის გადაწყვეტისას დოქტრინაში გამოთქმული მოსაზრების საწინააღმდეგოდ გასაზიარებელია ქართული სასამართლო პრაქტიკის პოზიცია შემდეგი არგუმენტაციით: სკ-ის 829-ე მუხლის მიზანი მზღვეველის კანონიერი ინტერესის დაცვაა დამზღვევის არაკეთილსინდისიერი და არამართლზომიერი ქმედებისგან, რაც არის კიდევ სადაზღვევო ინტერესის დოქტრინის გამოვლინება. შესაბამისად, იმ შემთხვევაში, თუ მზღვეველი ნების თავისუფალი გამოვლენის საფუძველზე ე. ი. კერძო ავტონომიის პრინცი-

² ირემაშვილი (სქ. 1), მუხლი 799, მე-15 ველი; K. Cannar, *Essential Cases in Insurance Law*, 1985, 4.

³ თ. ბჟინავა, სადაზღვევო ინტერესის დოქტრინა და მისი მნიშვნელობა დაზღვევის ხელშეკრულებაში, თბილისი 2019, 42.

⁴ ბჟინავა (სქ. 3), 42.

⁵ ბჟინავა (სქ. 3), 41.

⁶ ბჟინავა (სქ. 3), 38.

⁷ ქ. ირემაშვილი, მხარეთა უფლებრივი თანაფარდობის კრიტერიუმები სადაზღვევო ურთიერთობებში, თბილისი 2016, 105.

⁸ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 4 მაისის განჩინება №ას-180-180-2018; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2016 წლის 1 ივლისის განჩინება №ას-1306-1226-2015.

⁹ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 29 დეკემბრის განჩინება №ას-1147-1067-2017.

პის გათვალისწინებით, თვითონვე ამბობს უარს კანონმდებლობით მისთვის მინიჭებული დაცვის მექანიზმის გამოყენებაზე, ცხადია, ის აღარ საჭიროებს ასეთ დაცვას და არც დაზღვევს აღარ უნდა მოეთხოვოს სადაზღვევო ინტერესის არსებობა დაზღვევის ობიექტის მიმართ. მით უფრო გასათვალისწინებელია დაზღვევის შესახებ საქართველოს კანონის მე-10 III მუხლი, რომელიც ქონების დაზღვევასთან დაკავშირებული დავების გადაწყვეტისას საქართველოს სასამართლოებმა აუცილებლად უნდა გამოიყენონ.¹⁰ წინამდებარე დავის ფარგლებში კი აღნიშნული ნორმის გამოყენების აუცილებლობა, რა თქმა უნდა, არ არსებობდა, რადგანაც მხარეთა შორის შეთანხმებით განისაზღვრა დამზღვევის მიერ დაზღვეული ობიექტის ბრალეული დაზიანების რისკი. მიუხედავად იმისა, რომ ეს ნორმა სასამართლოს მიერ არ იქნა გამოყენებული, არავითარი მსჯელობა აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით მოცემული არ არის, რაც განპირობებულია იმით, რომ ქართული სასამართლო პრაქტიკა დღეის მდგომარეობით არ იცნობს და, შესაბამისად, მთლიანად ყურადღების მიღმა ტოვებს სადაზღვევო ინტერესის დოქტრინას.

გარდა ამისა, უზენაესმა სასამართლომ გაიზიარა სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა დაზღვევის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სტანდარტული გამონაკლისის სკ-ის 342-ე-348-ე მუხლებით კვალიფიკაციასთან დაკავშირებით. უპირველეს ყოვლისა, სასამართლოს სკ-ის 342-ე და 343-ე მუხლების საფუძველზე უნდა დაედგინა, კონკრეტული სახელშეკრულებო პირობა განეკუთვნებოდა თუ არა სტანდარტულ პირობას. საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოების მიხედვით, სტანდარტული გამონაკლისი იყო სადაზღვევო პაკეტით გათვალისწინებული პირობა, ხოლო ეს უკანასკნელი ცალსახად შეესაბამება სკ-ის

342-ე I მუხლის ყველა ელემენტს, რომელთა მიხედვით, პირობა უნდა იყოს: 1. წინასწარ ჩამოყალიბებული; 2. მრავალჯერადი გამოყენებისათვის გამიზნული; 3. ერთი მხარე (შემთავაზებელი) უნდა უდგენდეს მეორე მხარეს; 4. გამიზნული უნდა იყოს კანონით დადგენილი ნორმებისგან განსხვავებული ან მათი შემცვენი ნების დადგენა. ასევე შესრულდა სკ-ის 343-ე I მუხლის წინაპირობები - 1. თვალსაჩინო მითითება სტანდარტულ საგამონაკლისო პირობებზე და 2. კონტრაქტის შესაძლებლობა გაცნობოდა ამ პირობების შინაარსს, ხოლო თანხმობის შემთხვევაში მიეღო ისინი. მართალია, ყოველგვარი დოგმატური დასაბუთების გარეშე, მაგრამ სააპელაციო სასამართლომ მაინც სწორად შეაფასა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული საგამონაკლისო პირობები სტანდარტულ პირობებად.

მიუხედავად ზემოთ აღნიშნულისა, ცალსახად არასწორი განმარტება გააკეთა სააპელაციო სასამართლომ, როდესაც სტანდარტულ გამონაკლისად მიჩნეული პირობა - „მსგავსი უხეში დარღვევები“ დააკვალიფიცირა როგორც სკ-ის 345-ე, ისე 346-ე მუხლებით. აღნიშნული ორი მუხლის მოქმედება ერთმანეთს ლოგიკურად გამორიცხავენ. კერძოდ, სკ-ის 345-ე მუხლი გამოიყენება სახელშეკრულებო პირობის ბუნდოვანებისას მაშინ, როდესაც მას ორი ან მეტი მნიშვნელობა შეიძლება ჰქონდეს. ასეთ შემთხვევაში სამართლებრივი შედეგი მეორე მხარის სასარგებლო განმარტებისთვის უპირატესობის მინიჭებაა. სკ-ის 346-ე მუხლი პირობის სიცხადის კონტექსტში იმ შემთხვევაში გამოიყენება, როდესაც ეს უკანასკნელი განუსაზღვრელია. კერძოდ, როდესაც პირობის შინაარსი ზოგადად გასაგებია, თუმცა გაუგებარია მისი ჩარჩოები კონკრეტულ შემთხვევაში.¹¹ ამ დროს სამართლებრივი შედეგი პირობის ბათილობაა. სააპელაციო სასამართლო მართებულად აღნიშნავს, რომ სახელშეკრულებო პირობა არის უსაზღვროდ გავრცობითი განმარტების შესაძლებლობის მქონე. ამ უკანასკნელით გამოწვეული ბუნდოვანება გულისხმობს იმას,

¹⁰ დაზღვევის შესახებ საქართველოს კანონის მე-10 III მუხლი ფორმულირებულია იმგვარად, რომ სადაზღვევო ინტერესი უნდა გააჩნდეს დაზღვეულს, რომელიც არ არის დამზღვევი. თუმცა აღნიშნული ფორმულირება განპირობებულია შემდეგით - ივარაუდება, რომ დამზღვევს (რომელიც იმავდროულად დაზღვეულია) ისედაც გააჩნია სადაზღვევო ინტერესი დაზღვევის ობიექტის მიმართ.

¹¹ გ. რუსიაშვილი, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, წიგნი III, ჭანტურია (რედ.), 2019, მუხ. 346, 236-ე ველი.

რომ კლიენტისთვის, უფრო ზუსტად კი საშუალო სტატისტიკური პირისთვის, გაუგებარია, თუ კონკრეტულად რომელ შემთხვევებში გამოიყენება ზემოთ დასახელებული პირობა. აქედან გამომდინარე, პირობა - „მსგავსი უბეში დარღვევები“ - უნდა გაბათილებულიყო სკ-ის 346-ე მუხლის საფუძველზე და სასამართლოს მიერ არ უნდა ყოფილიყო ეს ჩანაწერი განმარტებული სკ-ის 345 მუხლით ან მით უფრო ამ მუხლების ერთობლიობით.

საბოლოოდ აღსანიშნავია, რომ ქართულმა სასამართლო პრაქტიკამ ხელშეკრულების სტანდარტული პირობების განმარტებისას ყოველთვის უნდა იხელმძღვანელოს და დაიცვას ნორმათა განმარტების შემდეგი რიგითობა: სტანდარტული პირობის განმარტება, უპირველეს ყოვლისა, ზოგადი წესებისა და შემდგომ სკ-ის 345-ე მუხლის მიხედვით წინ უსწრებს იმის დადგენას, არის თუ არა პირობა უჩვეულო (სკ-ის 344-ე მუხლი), ეწინააღმდეგება თუ არა ინდივიდუალურ შეთანხმებას (სკ-ის 342 III მუხლი) ან არის თუ არა პირობა შინაარსობრივად დაუშვებელი (სკ-ის 346-ე-348-ე მუხლები).¹² სამწუხაროდ, ქართული სასამართლო პრაქტიკა სტანდარტული პირობების განმარტების წესების არავითარ რიგითობას, ურთიერთმიმართებას არ გვთავაზობს, რაც დაუსაბუთებელი გადაწყვეტილებების მიღების წინაპირობას ქმნის.

გიორგი მელაძე

► 3 – 8/2020

დატვირთული ნივთის იპოთეკარის საკუთრებაში გადასვლა

1. წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების არარსებობის პირობებში სხვისი სახელით დადებული იპოთეკის ხელშეკრულება ბათილია სკ-ის 54, 59 I მუხლების მიხედვით.

2. შესაბამისი მითითება ხელშეკრულებაში იპოთეკარს არ აძლევს დატვირთული საგნის საკუთრებაში მიღების უფლებას სკ-ის მე-300 მუხლის მიხედვით. ვალდებულების შეუსრუ-

ლებლობის პირობად დათქმა ამ უფლების განხორციელების მიზნებისთვის დაუშვებელია. (ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

უზენაესი სასამართლოს 2019 წლის 17 იანვრის განჩინება № ას-985-2018

სკ-ის 54, 59, 300-ე მუხლები

საალსრულებო წარმოებათა შესახებ კანონის 75 VIII მუხლი

I. ფაქტობრივი გარემოებები

თავმჯდომარემ ამხანაგობის სახელით სესხის ხელშეკრულების დადებასთან ერთად წარმომადგენლობის უფლებამოსილების მიღმა იპოთეკით დატვირთა ამხანაგობის საკუთრებად აღრიცხული უძრავი ნივთი. იპოთეკარის მოთხოვნა არბიტრაჟის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებით დაკმაყოფილდა. იძულებითი აღსრულება დასრულდა უშედეგოდ - იპოთეკის საგანი არ გასხვისდა მეორე განმეორებით აუქციონზეც, რამაც გამოიწვია იპოთეკარის სასარგებლოდ ნივთზე დადებული ყადაღის მოხსნა, „საალსრულებო წარმოებათა შესახებ“ კანონის 75 VIII მუხლის მიხედვით. ამხანაგობის წევრებმა სარჩელი აღძრეს იპოთეკარების წინააღმდეგ იპოთეკის გარიგების¹ ბათილობისა და ნივთის უფლებრივი ტვირთისგან გათავისუფლების მოთხოვნით. მათი დასაბუთებით, ხელშეკრულების ბათილობის საფუძველი წარმომადგენლობის ნაკლი იყო, ამასთან, მოსარჩელეთა პოზიციით, იპოთეკარებმა მოთხოვნა უშედეგო საალსრულებო წარმოების შედეგად დაკარგეს. მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს და მიუთითეს, რომ დატვირთული საგნის რეალიზაციის წარუმატებლობა მოთხოვნის დაკარგვას არ გულისხმობდა. მოგვიანებით მოპასუხეებმა აღძრეს შეგებებული სარჩელი, რომლითაც მოითხოვეს იპოთეკის საგნის საკუთრებაში გადაცემა, რადგან ამას ითვალისწინებდა მხარეთა შორის დადებული ხელშეკრულება.

¹ საქმის გარემოებების მიხედვით, სესხისა და იპოთეკის გარიგებები ერთ ხელშეკრულებაში იყო მოქცეული. მსჯელობის მიზნებისთვის აქ და შემდგომ იპოთეკით ნივთის დატვირთვაზე შეთანხმება ამ ფორმით მოიხსენიება.

¹² რუსთაველი (სქ. 11), მუხ. 345, 220-ე ველი.